

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก

จิตติพงศ์ โกสันต์^{1*}

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก และ 2. เพื่อศึกษา ถึงข้อเสนอแนะของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 152 คน ซึ่งเป็นผู้นำ ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ นโยบายและแผน และผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ ประชาคมหมู่บ้าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับสูงมาก 1 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมใน ผลประโยชน์ระดับสูง 2 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลและระดับปานกลาง 1 ด้านคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะ ประชาชน ผู้ตอบแบบสอบถาม ควรต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดคุณภาพและประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน / แผนพัฒนาท้องถิ่น

¹ นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

*ผู้นิพนธ์หลัก

PEOPLE'S PARTICIPATION IN LOCAL SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION PLANNING IN NAKHON NAYOK PROVINCE

Thitiphong Kosan^{1*}

Abstract

The objectives of this research were to study 1. the people's participation in local subdistrict administrative organization planning in Nakhon Nayok Province, and 2. people's suggestions on local subdistrict administrative organization planning in Nakhon Nayok Province. The research population consisted of 152 leaders in subdistrict administrative organizations comprising chief executives, chief administrators, policy and planning analysis officials and community leaders from village communities. Data collection was made by questionnaire. The data were analyzed by statistics of frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The findings were as follow.

1. The people's participation in local subdistrict administrative organization planning in Nakhon Nayok Province was found to be at high level in general. In detailed dimensions the benefit sharing was at very high level, while the decision sharing dimension and assessment sharing dimension were at high level. The implementation sharing was at medium level.

The research suggestions were that the questionnaire respondents should participate in all stages of local development planning in order to create quality and maximum benefits to the people.

Keywords : people's participation, local development plan

¹ นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

*ผู้นิพนธ์หลัก

บทนำ

การตราพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีเจตนารมณ์ที่จะกระจายอำนาจการปกครองส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นจะได้มีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงตามความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง และนับแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บทบาทอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชน และความเป็นอิสระในการปกครองตนเองในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะและเป็นการให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ท้องถิ่น เป็นรูปแบบของการปกครองที่เกิดจากการกระจายอำนาจการปกครองส่วนกลางไปยังส่วนท้องถิ่นเพื่อวัตถุประสงค์ในอันที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการปกครองท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และการพัฒนาประเทศโดยส่วนร่วม

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องตระหนักว่าแผนพัฒนาองค์กรจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 นโยบายแห่งรัฐ แผนการบริหารการพัฒนาของกระทรวงมหาดไทย แนวทางการพัฒนาของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ยุทธศาสตร์พัฒนากลุ่ม / จังหวัดนครนายก แผนพัฒนาอำเภอ และนโยบายของผู้บริหาร และประชาคมจะมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วยตั้งแต่เดิมการจัดทำแผนงาน / โครงการต่าง ๆ จะถูกกำหนดขึ้นโดยหน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานส่วนภูมิภาค (Top Down) โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมิได้มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาของท้องถิ่นเอง ทำให้การพัฒนาที่ผ่านมาไม่สอดคล้องหรือตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเท่าที่ควรและตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ซึ่งนายสมชาย สุนทรวัฒน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการ ฯ ปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ลงนามเมื่อวันที่ 29 เดือนกันยายน พ.ศ. 2548 และประกาศ ณ วันที่ 29 เดือนกันยายน พ.ศ. 2548 เนื้อความ หมวด 1 ข้อ 7 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 ชุด ประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

การกำหนดให้จัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

1. แผนยุทธศาสตร์ เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์

พันธกิจและจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัด อำเภอลำและแผนชุมชน

2. แผนพัฒนาสามปี เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผน

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

4. แผนการดำเนินการ เป็นแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนา และกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เขตองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครนายก

2. เพื่อศึกษากิจกรรมและเหตุการณ์การเข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครนายก

3. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาจนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนหรือการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไปอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับปัญหาความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาจากการศึกษาค้นคว้าและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดเก็บด้วยตนเองเพื่อทราบข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา(Descriptive) ในรูปของตารางวัตถุประสงค์ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามคุณสมบัติทั่วไปของผู้กรอกแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพในชุมชน ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ กิจกรรมการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิดซึ่งมีตัวเลือกหลายประเภทเพื่อให้ผู้ตอบได้เลือกตอบ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก ใน 4 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ร่วมกัน
4. การมีส่วนร่วมในการพยายามประเมิณผล

ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบ โดยใช้วิธีมาตรวัดแบบสเกลซึ่งประกอบด้วย 5 ระดับตัวเลือก (นายเศรษฐไชย หทัยวรรณ, ตุลาคม 2551 : 76) กำหนดให้คะแนนกลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ

ระดับ	5	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับสูงมาก
ระดับ	4	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับสูง
ระดับ	3	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับต่ำ
ระดับ	1	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับต่ำมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 152 ชุด หลังจากเก็บแบบสอบถามแล้วได้นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ แล้วจึงนำมาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษาี้ ได้อาศัยวิธีการวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา(Descriptive Statistics) และสถิติที่ใช้ในการศึกษา / วิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ค่าความถี่ (Frequency)
2. สถิติร้อยละ (Percentage)
3. ค่าเฉลี่ย (Mean)
4. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)

การแปรผลข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้รับจากการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ มาใช้ในการอธิบายเปรียบเทียบกับแนวความคิดทางทฤษฎี ว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ และแปรผลข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ซึ่งกำหนดเกณฑ์การตอบคำถามไว้ มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 คุณสมบัติทั่วไปของผู้กรอกแบบสอบถาม แปรผลข้อมูล โดยอาศัยค่าความถี่ในการอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 กิจกรรม การเข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนแปรผลข้อมูล โดยอาศัยค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ในการอธิบายถึงกิจกรรมการเข้าไปมีส่วนร่วม ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน แปรผลข้อมูล โดยอาศัยค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ในการอธิบายถึงระดับการมีส่วนร่วม ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดระดับความสำคัญ เป็น 4 ระดับ ดังนี้

คะแนน 4.21-5.00 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมสูงมาก

คะแนน 3.41-4.20 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมสูง

คะแนน 2.61-3.40 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

คะแนน 1.81- 2.60 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมระดับน้อย

คะแนน 1.00 -1.80 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เหตุผลของการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและการไม่เข้าร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นลักษณะของคำถามเป็นแบบเปิด

ผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก ด้านการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.82$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับสูงมาก 1 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ร่วมกัน ($\bar{x}=4.59$) ระดับสูง 2 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x}=4.01$) การมีส่วนร่วมในการพยายามประเมิณผล ($\bar{x}=3.94$) และระดับปานกลาง 1 ด้านคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{x}=2.75$) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก มีข้อเสนอแนะดังนี้ คือ จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก อยู่ในระดับสูง องค์การบริหารส่วนตำบล ควรใช้ผลการวิจัยนี้ในการสร้าง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก ให้มากขึ้น และมีคุณภาพในทุกด้าน โดยกำหนดให้มีแผนการมีส่วนร่วมให้ชัดเจน ดำเนินการอย่างเป็น รูปธรรมรวมทั้งจัดให้มีการประเมินผลและปรับปรุงการมีส่วนร่วมให้บังเกิดผลต่อการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก ให้มากขึ้น

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการเปิดกว้างให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตลอดจนการให้ข่าวสารแก่ประชาชนในรูปแบบการ สื่อสารสองทาง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากประชาชนมาปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาให้เกิด ประโยชน์สูงสุด

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก ศาตราจารย์ ดร.อิมรอน มะลูลีม ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ ดร.วิมล หอมยิ่ง กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะและคำปรึกษา รวมทั้งคณาจารย์และเจ้าหน้าที่หลักสูตรรัฐ ประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ดร.สอาด บรรเจิดฤทธิ์ ดร.ฉวีวรรณ ศิลาวรรณโณ ดร.เรืองเดช เร่งเพียร ดร.ชาญชัย เหล่าจิตรอาพร ดร.ภิกษุดี กัลยาณมิตร และผศ.ดร.สรายุทธ กันหลง ที่ได้กรุณาตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และได้ให้ความสนับสนุน คำแนะนำ ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทุกท่านเปรียบเสมือน

“ดวงประทีป”คอยส่องแสงสว่างในยามที่ข้าพเจ้าพบเจอกับปัญหาในการวิจัยจักขอรำลึกถึงพระคุณของท่านตลอดไป

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อแพง โกสันต์ คุณแม่สมิต โกสันต์ และสมาชิกทุกคนในครอบครัวตลอดจนเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้ความสนใจแก่ข้าพเจ้าในการศึกษาทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา

ประโยชน์จากการที่ได้ศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้ บิดา มารดา ตลอดจน ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณของข้าพเจ้าทุกท่าน ที่ให้ชีวิต ให้สติปัญญา ตลอดจนทุกท่านที่ได้ให้การศึกษาและความรู้ในทุกๆ เรื่องแก่ข้าพเจ้า

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง,กรม,กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ องค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย, 2547

_____ คู่มือการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย, 2543 ก.

โกมินทร์ กุลเวชกิจ. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลตรูฟักตรพิมาน อำเภอดุสิตพิกตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2549

กรมการปกครอง. คู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร : กรม ฯ 2539

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. องค์การบริหารส่วนตำบลเวียง. แผนยุทธศาสตร์การ พัฒนา พ.ศ.2551 – 2555. เชียงใหม่ : องค์การบริหารส่วนตำบลเวียง,2550

โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2548

คารม คำพิฑูรย์. การศึกษาการบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วม ร่วมของประชาชน อำเภอพระยีน จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.

จิรศักดิ์ สีใจเจริญ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของ อบต. : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (การเมืองและการปกครอง) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543

ประทาน คงฤทธิศึกษากร. การปกครองท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : พีระพัฒนา,2526

ปรัชญา เวสารัชช. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.

- พูนศักดิ์ วาณิชวิเศษกุล. การปกครองส่วนท้องถิ่นและพื้นฐานการพัฒนาประชาธิปไตย : กรณีศึกษาสภาตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การบริหารงานพัฒนาชนบท การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2526.
- ฉอาน วุฒิกรรมรักษา. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้าร่วมของประชาชนในโครงการก่อสร้างในชนบท : เฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่น ตำบลคู้พะยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2526
- ชลัช จงสืบพันธ์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่น : เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารท้องถิ่น สาขาวิชาวิทยาการจัดการ หน่วยที่ 1-15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.
- ชลธิชา แสงมาก. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ภาคนิพนธ์ พบ.ม. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2544.
- ชินรัตน์ สมสืบ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2539.